

JAROSLAV HEYROVSKÝ POJEDE UČIT FYZIKÁLNÍ CHEMII DO ÚSTECKÉHO REGIONU

Putovní výstava Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR, v.v.i. připomínající již dva roky široké laické veřejnosti život a vědeckou práci Jaroslava Heyrovského, dosud našeho jediného nositele Nobelovy ceny za chemii, brzy doputuje na své deváté místo. Střední průmyslová škola v Ústí nad Labem, která má tradici ve výchově budoucích odborníků pro chemický průmysl či výzkum, ji otevře pro veřejnost od 10. listopadu do 22. prosince 2011, a završí tak v tomto regionu s letitou chemickou tradicí pestrý program letošního Mezinárodního roku chemie.

Myšlenka uspořádat tuto výstavu se zrodila v roce 2008 a jejím cílem bylo připomenout veřejnosti 50. výročí udělení Nobelovy ceny Jaroslavu Heyrovskému (10.12.1959). "Nikdo tehdy nevěřil, že život výstavy se tak trochu prodlouží. Původně jsme ji chtěli uspořádat na dvou či třech místech a dnes je to již devátá expozice," představuje výstavu jedna z jejích autorů Květa Stejskalová. V letech 2009 až 2011 byla výstava dosud instalována v Pardubicích, Brně, Praze (3 různá místa), Olomouci, Ostravě a Jihlavě. Možnost navštívit některou z osmi různých expozic již tak mělo okolo 7500 návštěvníků. Celkový "věk výstavy", kdy exponáty pobývají na různých místech po celé České republice, se tak od její první instalace v září 2009 přiblížil úctyhodným 12 měsícům! V roce 2011 je výstava jednou z mnoha akcí ÚFCH J. Heyrovského, kterými se instituce zapojuje do programu Mezinárodního roku chemie. "Nedávno se nám ozvali další dva zájemci o výstavu: průmyslovka z Ústí nad Labem a děčínské pracoviště ČVUT v Praze. Vyvézt výstavu do prostor škol, ať již střední či vysoké, přímo mezi studenty, kam mají možnost chodit třeba v rámci projektové výuky další žáci ze středních a základních škol z okolí, je zvláště lákavou nabídkou, kterou přijímáme vždy velice rádi. Jaroslav Heyrovský tak vzdělává a popularizuje vědu více než dva roky a budou-li další zájemci o vystavení, není problém expozici přivést, do 48 hodin nainstalovat a nechat žít vlastním životem. Naším vzdáleným cílem je vytvořit z ní v budoucnu trvalou expozici, ať již to místo bude v Praze či jinde v České republice," dodává Květa Stejskalová.

Putovní výstava má tři části: první část expozice je tvořena sadou dvanácti panelů (formát A0), které s využitím fotografií a dokumentů přibližují návštěvníkovi život a vědeckou práci Jaroslava Heyrovského. Rodinou Heyrovských byly k pořízení kopií zapůjčeny fotografie z rodinného alba, z nichž některá foto dosud nebyla na veřejnosti prezentována. Řada fotografií, diapositivů a písemných materiálů z archivu ústavu ilustruje výzkumnou práci J. Heyrovského a jeho týmu. Druhou část expozice tvoří přístroje (vývojová řada 10 přístrojů tzv. polarografů), skleněné polarografické nádoby, diapositivy, se kterými polarografisté přednášeli, ukázky knih a publikací o polarografii v různých světových jazycích i několik polarografických kuriozit. Filmy zhotovené v 50. a 60 letech dokumentující Heyrovského výzkum jsou zájemcům promítány v části expozice ve formě nekonečné

smyčky. Výstava je doplněna doprovodným programem popularizačních přednášek nejen o Jaroslavu Heyrovském a jeho výzkumu v oboru polarografie, ale i o současné vědě a výzkumu v oboru fyzikální chemie, kterou se vědci v ÚFCH JH zabývají dnes.

Pro výběr exponátů tým autorů, vědců z oboru fyzikální chemie (K. Stejskalová, M. Heyrovský, R. Kalvoda), prohlédl téměř 10 kg písemných materiálů, více než tři stovky fotografií či diapositivů, 6 km celuloidových filmů z 50. a 60. let a desítku polarografických přístrojů. Výstava je již od července 2009 veřejnosti představována prostřednictvím denně aktualizovaných českých i anglických webových stránek, kde si jejich návštěvník může např. spustit videopozvánku, ukázky starých filmů, prohlédne si fotografie z různých expozic a dočte se nejenom co na ní bude možné vidět, ale i jaký doprovodný program bude možné navštívit. Výstavu doprovázejí přednášky s titulem *Jaroslav Heyrovský bádající, objevující*, které navštěvují převážně pedagogové se svými studenty (dosud bylo předneseno 27 přednášek a vyslechlo je 1540 zájemců).

Organizátoři pro návštěvníky připravují i různé předměty takřkajíc na památku (plakát o J. Heyrovském, zmenšené kopie 6 výstavních plakátů, pohledy s fotografiemi exponátů a expozic, záložky s motivem výstavy), které si zájemci mohou z výstavy odnést. Dalším bonusem je nulové vstupné na výstavu. Na nákladech na její uspořádání, spojených hlavně s jejím převozem, tiskem posterů, dalších materiálů a výrobou CD, se vedle ÚFCH J. Heyrovského (*výstava vznikla jako informační nástroj ústavního projektu s názvem Tři nástroje, r.č. 2E08038, jenž vědci řešili v programu MŠMT NPVII-Lidské zdroje zaměřeného na vzdělávání mládeže a popularizaci výsledků VaV veřejnosti*) podíleli i partneři, kteří pro její uspořádání propůjčili své prostory (PřF a MFF Univerzity Karlovy v Praze, FCHT Univerzity Pardubice, Hvězdárna a planetárium M. Kopernika v Brně, PřF Univerzity Palackého v Olomouci, Úřad MČ Praha 8, SPŠCHG akademika Heyrovského v Ostravě, Muzeum Vysočiny Jihlava a SPŠ v Ústí nad Labem) či přispěli finanční částkou na krytí částí jejich nákladů (např. DataApex s.r.o., Merck s.r.o. Sigma-Aldrich, s.r.o., projekt NANOPIN, ATG, s.r.o., Bochemie Group, BorsodChem MCHZ, s.r.o.; Teva Pharmaceuticals ČR, s.r.o., Spolek pro chemickou a hutní výrobu v Ústí nad Labem (Spolchemie), a.s.).

Putovní výstava Příběh kapky patří do celé řady popularizačních akcí, kterými vědci z ÚFCH J. Heyrovského pravidelně seznamují zájemce o přírodní vědy z řad veřejnosti s vědou a výzkumem, který za zdmi budovy v Dolejškově ulici na Praze 8 běžně probíhá (viz - <http://www.jh-inst.cas.cz/3nastroje>). Každoročně ústav při přednáškách, exkursích, odborných stážích a praxích, které vědci pro žáky a pedagogy ze středních a základních škol pravidelně pořádají, navštíví okolo 500 žáků. Autoři výstavy si slibují, že počet zájemců o přírodní vědy, kteří se s historií ale i současným výzkumem tohoto akademického pracoviště seznámí prostřednictvím Příběhu kapky, možná o „kapku“ vzroste. Dosud pro to udělali a ještě udělají maximum!

Aktuální život výstavy lze sledovat na jejich stránkách s adresou <http://www.jh-inst.cas.cz/heyrovsky>.

O ÚFCH J. Heyrovského AV ČR, v.v.i.

Ústav byl zřízen k 1. 3. 1972 pod názvem Ústav fyzikální chemie a elektrochemie J. Heyrovského ČSAV. Vznikl sloučením Polarografického ústavu, který byl založen v roce 1950 a k 1. 1. 1953 začleněn do ČSAV, a Ústavu fyzikální chemie ČSAV, který byl zřízen k 1. 1. 1955 z dřívější Laboratoře fyzikální chemie, založené v ČSAV k 1. 1. 1953. Současný název ústavu byl přijat k 1. 8. 1993. Od 1. ledna 2007 se ústav stal veřejnou výzkumnou institucí ve smyslu zákona č. 341/2005 Sb.

Předmětem činnosti ÚFCH JH je v první řadě badatelský výzkum ve fyzikální chemii včetně elektrochemie, v analytické chemii a v chemické fyzice, uskutečňovaný teoretickými (výpočetními) a experimentálními metodami. Ústav dále napomáhá uplatňování výsledků svého badatelského výzkumu v praxi. Významně se též ve spolupráci s vysokými školami podílí na výuce a vzdělávání vysokoškolských studentů a doktorandů.

ÚFCH JH je se svými téměř 190 zaměstnanci (s celkovým počtem úvazků 145), přičemž více než 75 procent jsou vysokoškolsky vzdělaní vědečtí a odborní pracovníci, jedním ze 6 ústavů chemické sekce II. vědní oblasti o živé přírodě a chemických vědách AV ČR (www.cas.cz).

Více informací naleznete ve webové aplikaci ústavu s adresou <http://www.jh-inst.cas.cz>.